

Novice.

Deželni zbor kranjski.

(Peta seja. — Konec.)

V popoludanski seji govoril je še poročevalec Šuklje. Najprvo obrnil se je do stranke, ki trdi, da je vera v toliki nevarnosti ter rekel: To dragoceno svetinjo našega naroda branili bomo z Vami, če bode treba. A zdaj se ne gre za to, nego za očitno nadvlado nad vso posvetno inteligencijo v vseh vprašanih bodisi verskih ali posvetnih. Kam pridemo s pesništvom, kiparstvom, slikarstvom in sploh vedo, če bomo tako ozkosrčni, kakor ste Vi oziroma škof. Vsi škofje pa niso taki. Na zadnjem katoliškem shodu čuli smo strmeč čudni izrek, da se je poslednji kapelan več učil nego najučenejši lajik. Take izreke se mora le z obžalovanjem jemati na znanje. Bele vrane so, ki iz prepričanja hodijo z Vašo stranko, kar jih je namreč izmej posvetnega razumništva. Pridruži se Vam kak špekulativni odvetniški koncipijent, nadejaje se, tako pridobiti si klijentelo, dalje cela vrsta malih „štreberčkov.“ ki zdihujejo po mandatih, za katere pa nimajo sposobnosti. Imejte jih, koristili Vam itak ne bodo dosti. Nam, ki imamo nekaj lastnega prepričanja, na taki podlagi ni mogoče skupno delovanje. Mislim, da sem prav razumel besede dr. Tavčarja, naj se združi vse posvetno razumništvo v veliko narodno stranko, da se v bran postavimo nasilstvu, ki smo je doživeli poslednje dni. Tem besedam so živo pritrjevali poslanci in občinstvo. Na to preide govornik na druge zadeve. Ostro obsoja vlado, ki večkrat prav po nepotrebnem razburja duhove. Zahteva graditev novega gimnazijskega poslopja in reaktiviranje kranjske gimnazije. Glede zatiranja Nemcev pravi govornik nasproti baronu Schweglu, da bi bilo želeti, da bi bili Slovenci vsaj en teden v onem položaji, kot so zatirani Nemci. Politični položaj spremenil se je zadnji čas bistveno in čaka nas težko delo. Treba bo biti nam bolj odločnim v narodnem boju. S tem se je zaključila generalna debata in pričela na to podrobna razprava. Finančnega odseka poročilo pravi: Skupna potrebščina proračunjena je na 837.557 gld., pokritje pa na 844.022 gld., znaša torej presežek 6.465 gld. Svoj nasvet utemeljuje finančni odsek tako-le: A. Potrebščina. I. Troški deželnega zbora 14.514 gld. II. Administrativni stroški 53.494 gld. III. Troški za deželno posestvo 7.680 gld. IV. Troški za deželno-kulturne namene in vodne zgradbe 51.125 gld. V. Troški za javno varnost 26.261 gld. VI. Troški za zdravstvo 9.657 gld. VII. Dobrodelne naprave 230.043 gld. VIII. Troški za pouk, omiko in dobrodelne namene 217.873 gld., mej temi podpore: 1.) Pedagogičskemu društvu na Krškem kot podporo 100 gld. in za nakup po njem izdanih knjig 100 gld., skupaj 200 gld.; 2.) Ciril in Metodovi družbi 1000 gld.; 3.) „Rudečemu križu“ 100 gld.; 4.) društvu „Zur Pflege kranker Studierender“ na Dunaji 50 gld.; 5.) podpornemu društvu juridične fakultete na Dunaji 50 gld.; 6.) podpiralni zalogi slovenskih vseučiliščnikov v Gradci 200 gld.; 7.) podpornemu društvu rudarskih akademikov v Ljubnem 20 gld.; 8.) za podporo mladim umetnikom 1000 gld.; 9.) gimnaziji v Novem Mestu 250 gld.; 10.) Luki Jeranu za dijaško kuhinjo 200 gld.; 11.) muzealnemu društvu 400 gld.; 12.) učiteljski vdovi Magdaleni Vrančičevi 50 gld. 13.) „Glasbeni Matici“ v Ljubljani 600 gld. IX. Troški za občila 127.150 gld. X. Troški za pripravo in vojaške namene 11.350 gld. XI. Primanjkljaj deželnega posojilnega zaklada 83.410. XII. Razni troški 5000 gld. B. Pokritje. I. Prihodki iz deželne imovine 55.302 gld. II. Prihodki iz javnih naslovov 58.884 gld. III. Prihodki iz deželnih zavodov in razni prihodki 86.444 gld. Pri poglavju IV potrebščine predlaga posl. Povše, da se

dovoli 1000 gld. za nakup mladih težkih kobil težkega konjskega plemena. Posl. Mesar priporoča s posebno resolucijo še nadaljno premovanje konj v Bohinji. Posl. Lavrenčič priporoča nujno vravnavo voda v vipavski dolini. Posl. Kavčič zahteva že toli potrebne naprave vodnjakov na Krasu. Posl. dr. Papež pravi, da bo z uravnavo vipavskih voda dosti dela in izreka željo, da bo treba od vlade prej 5% podpore izposlovati. Deželni predsednik pravi, da prej ne more vlada ničesar storiti, dokler ni dotičnega zakona. Poročevalec Šuklje priporoča nujno uravnavo vipavskih voda in resoluciji posl. Povšeta in Mesarja, kateri se tudi vsprejmeta. Pri poglavju VII konstatuje poročevalec, da so pogajanja za nakup zemljišča za zgradbo nove bolnice dognana. Pri poglavju VIII priporoča posl. Hribar, da se kupi za muzej zbirka polžev in mahov župnika Robiča. Posl. dr. Papež podpira ta predlog. Pri poglavju IX priporoča posl. Hribar prošnjo Metličanov glede cestne zveze z dolensko železnico. Istotako priporoča cesto iz Dol Bernika do Vodice. Dalje graja ta poslanec upravo južne železnice, ker ni ravnopravna pri svojem postopanju in ne da pravic slovenskemu jeziku. Konečno stavi poslanec nastopno resolucijo: Deželni zbor vojvodine Kranjske priznava, da bi železnična zveza Celje-Kamnik in Kamnik-Kranj bila velike važnosti za narodno-gospodarski razvoj dežele kranjske in izreka, da bode s prevzetjem primerne zneska glavninskih delnic rad podpiral svojčasno zgradbo teh železnic. Resolucija izroči se na predlog posl. dr. Schafferja deželnemu odboru, da jo uvaži in poroča o njej. Posl. Murnik predlaga k XII poglavju resolucijo, po kateri naj se dovoli naknadni kredit 7000 gld. za podporo po uimah poškodovanim. Posl. Žitnik predlaga v ta namen 10.000 gld., kar se tudi vsprejme. Drugi predlogi finančnega odseka vsprejmo se vsi brez debate. — Finančni odsek dalje predlaga, da se za leto 1893. podaljšajo sledeči krediti: 1.) Za uravnavo Mirne 1. obrok 20.000 gld., 2.) za cesto Lipa-Podpeč 1000 gld., 3.) za preložitev okrajne ceste pri Selih 3500 gld., 4.) za preložitev okrajne ceste pri Vrhniki 3000 gld., 5.) za preložitev kočevsko-luške okrajne ceste 3500 gld., 6.) za napravo savskega mostu pri Smledniku 5000 gld., 7.) za obrambo mostu čez Ljubljano pri Gor. Kašji 1000 gld., 8.) za zgradbo infekcijske bolnice 20.000 gld. — Finančni odsek stavlja je potem še nastopne predloge:

I. Skupna potrebščina deželnega zaklada	
za leto 1893 v znesku	837.557 gld.
in zaklada v znesku	86.444 „

torej s primanjkljajem . . . 751.113 gld.

se potrdi.

II. Za potrebno pokritje primanjkljaja v znesku 751.113 gld. naj se za leto 1893. pobira:

1.) 40% priklada na užitino od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa v znesku 136.156 gld.

2.) Sledeče naklade:

a) od porabljenih likerjev in vseh poslanih opojnih tekočin brez razločka na stopinje alkoholovine od hektolitra po 6 gld.,

b) od vseh porabljenih žganih opojnih tekočin po stopinjah 100delnega alkoholometra za vsako hektolitersko stopinjo 18 kr., v skupnem znesku 180.000 gld.

3.) 28% priklada na vso predpisano svoto vseh neposrednih davkov z vsemi državnimi prikladami vred v znesku 441.422 gld.

III. Deželnemu odboru se naroča pridobiti sklepom pod II 1) in 3) Najvišje potrjenje. — Predlogi se vsprejmo.

Konečno predlaga finančni odsek sledeče resolucije k proračunu deželnega zaklada za leto 1893:

1.) Visoka vlada se pozivlje, naročiti okrajnemu glavarstvu v Radovljici, naj v smislu obstoječih zakonskih določil skrbi za ustanovljenje vodnih zadrug zaradi ohranitve obram-

benih in zgradbenih naprav v gorenji Savski dolini (ad „Potrebščine“, IV., 4). 2) Visoka vlada se pozivlje, da zakaže okrajnim glavarstvom, naj se pri pregledovanju plemenskih bikov strogo drže predpisov § 7. zakona z dne 11. avgusta 1890, dež. zak. št. 4, ter skrbé za to, da se dotični ugledi kolikor mogoče kumulujejo in komisijski troški znižajo (ad „Potrebščine“, IV., 9 b). 3) Visoka vlada se naprosi, da potrebno ukrene, da se v interesu javne varnosti in v olajšanje službovanja žandarmov — žandarmerijska postaja v Dragi premesti v Travnik občine Loški Potok. 4) Z ozirom na denarni vseh deželne naklade na žgane opojne tekočine odmeri se za leto 1893 poslujočemu osebju posebna nagrada v znesku 5 % od vsega čistega dohodka, kateri po odbitih prvotnih remanencah presega 100.000 gld. Deželni odbor se pooblašča, da po svoji previdnosti razdeli to svoto mej one pri pobiranju deželne naklade poslujoče osebe, katere se bodo tekom leta odlikovale po posebni spretnosti in točnosti. Iz istega zneska naj se eventualno tudi primerno nagradi akcesist Zvonimir Zor. 5. Deželnemu odboru se naroča, da se udeleži letošnje zakupne dražbe užitninskega davka kot ponudnik imenom dežele. Resolucije se vsprejmo. S tem je bila rešena zadnja točka dnevnega reda. Deželni predsednik baron Winkler naznani, da je deželni zbor po Najvišjem nalogu odložen za nedoločen čas. Deželni glavar zaključi sejo in pravi, da bo prihodnje sejo pismeno naznanil gg. poslancem.

— **Deželnega predsednika slovo.** Minolo nedeljo poklonili so se c. kr. uradniki dosedanjemu predsedniku gosp. baronu Winklerju povodom njegovega odlikovanja z velikim križcem Franc Jožefovega reda, se ob ednem poslovili od njega oficijelno, in mu pri tej priliki tudi v spomin izročili umetno izdelan in bogato okrašen namiznik. Istega dne poklonila so se odhajajočemu g. predsedniku tudi narodna društva, katera sta vodila gg. dr. Bleiweis-Trsteniški in župan Grasselli. Na nagovora teh naglašal je g. deželni predsednik v ljubeznivem govoru, da mu bo bivanje v beli Ljubljani ostalo v najlepšem spominu in da bode tudi v bodoče skrbno spremljal narodnih društev uspešno delovanje v prid in korist blagemu našemu slovenskemu narodu. Nadalje poklonili so se g. dež. predsedniku, deželni odbor, mestni zastop ljubljanski, predsedstvo trgovske in obrtniške zbornice, odbor kmetijske družbe rudečega križa, belega križa, več županov mej njimi župan radovljiški, škofjeloški, kranjski in zastopniki raznih društev in korporacij. Jutri poklonijo se g. dež. predsedniku župani logaškega okraja, v nedeljo pa se bode poklonilo več županov kamniškega okraja pod vodstvom g. dež. posl. Kersnika. Gosp. deželni predsednik odide prihodnji teden iz Ljubljane, na kar takoj dojde novi vodja deželne vlade.

— **Osobne vesti.** Okrajni komisar gosp. Egon baron Winkler, zadnji čas službujoč pri c. kr. okr. glavarstvu v Ljubljani, je poklican v službovanje pri notranjem ministerstvu na Dunaj. — Na ljubljanski višji gimnaziji imenovan je za suplenta g. dr. France Kropivnik. — Drugo učiteljsko mesto v Cerknici dobil je učitelj v Beli Peči, g. Rudolf Piš, drugo učiteljsko mesto v Škofji Loki tamošnji tretji učitelj g. Bogomir Krenner, tretje učiteljsko mesto v Škofji Loki pa dobi učitelj v Sorici, g. Julij Flis. Tretje učiteljsko mesto v Veliki Dolini je dobil gosp. Ferdinand Strel, dosedaj učitelj v Bosni, drugo učiteljsko mesto v Mokronogu pa tamošnji začasni učitelj g. Edvard Bohinc, tretje učiteljsko mesto v Sodražici učiteljica v Knežaku, gospdč. Marija Bernot. Za učitelja in vodjo v Grčarice pride g. Janez Hutter, učitelj v Topli Rebri, na jednako mesto v Banjaloki pa učitelj g. Jernej Kimovec, nadučitelj na Vačah. G. Jos. Armič, namestni učitelj v Ljubljani, je dobil začasno službo učitelja-voditelja v Sorici. G. K. Pikel pride s Prežganja kot začasni učitelj v Št. Vid pri Zatičini, na njegovo mesto pa gosp. Fr. Cvirn. — Presvetli cesar je podelil posestniku g. Fr. Lenčeku na Blanci pri Sevnici zlati zaslužni križec s

krono v priznanje njegovega občekoristnega delovanja zlasti za kmetijstvo. — Tukajšnji gimnazijski učitelj gosp. dr. Lovro Požar dobil je naslov profesorja.

— **Bakljado in serenado** priredijo jutri zvečer ob 1/2 9. uri nekatera narodna društva in meščani odhajajočemu gosp. dež. predsedniku baronu Winklerju.

— **Nov odvetnik.** V Kočevji nastanil se je in otvoril odvetniško pisarno odvetnik dr. B. Gottlieb.

— **Poštno poslopje v Mariboru** pričeli bodo baje zidati še to jesen. In v Ljubljani?

— **Vožnja za osebe** se bode po državnih železnicah vsled sklepa železniškega sveta nekoliko zvišala. Nove cene stopijo menda že 1. novembra v veljavo.

— **Novo žensko podružnico družbe sv. Cirila in Metoda** osnovale so vrle Slovenke v Tolminu. Živile!

— **Preskušnje učne usposobljenosti** se bodo na c. kr. učiteljišču v Ljubljani pričele dne 7. novembra. Prošnje vložiti je do 25. t. m. na c. kr. okrajne šolske svete.

— **Ženska gimnazija** otvorila se je dne 10. t. m. na Dunaji.

— **Na deželni kmetijski šoli na Grmu pri Novem Mestu** bode javna preskušnja dne 29. t. m.

— **Nove orglje,** Mestna župna cerkev v Kranji dobi nove orglje, katere sta izdelala brata Zupana v Kamnigoricu.

— **Jubilej.** Č. g. Blaž Artelj, župnik v Kranjski gori, praznoval je minoli teden sedemdesetletnico svojega življenja in petindvajsetletnico svojega pastirovanja v Kranjski gori.

— **Trirazredna ljudska šola v tukajšnjem Marijanišču** razširila se je z letošnjim letom v četirirazrednico. V ta namen se je Marijanišču dozidal en poseben oddelek za šole. Včeraj se je ta novi del hiše slovesno blagoslovil in je bila tem povodom ondi lepa šolska slavnost.

— **Spominsko ploščo** sklenil je občinski zastop v Krškem vzidati slavnemu zgodovinopiscu Valvazorju, kateri je l. 1693. torej pred 200 leti umrl v lastni hiši v Krškem. — Tudi pokojnemu Martinu Hočevanju nameravajo nekateri napraviti ondi primeren spominek

— **Nova posojilnica** snuje se v Novem mestu.

— **Pri streljanji s topiči ponesrečilo** je baje v nedeljo dne 16. t. m. šest fantov v Cerkljah pri Kranji. Ednega so morali prenesti v deželno bolnico.

— **Čitalnico** nameravajo osnovati rodoljubje v Sevnici.

— **Celjski okrajni zastop** dovolil je za gradnjo železnice Grobelno-Rogatec 20.000 gld. podpore toda s pristavkom poslanca g. dr. Gregorca, da se napisi na postajah napravijo tudi v slovenskem jeziku.

— **Pasji kontumac.** Po občinah Brezovica, Log in Dobrova uvel se je da preklica pasji kontumac.

— **Griža.** Razun onih krajev, katere smo zadnjič javili, razsaja griža tudi v Mirni peči, v Šmarjeti pri Klevežu, v Klečah pri Ljubljani, v Snožeti, v Dolu, v Toplicah, v občini Št. Peter na Dolenjskem, v občinah Žužemberk, Amruš, Dvor, v Vižmarjih in Št. Vidu nad Ljubljano in Jasovniku v motniški občini.

— **Kolera** pojema očividno na Gališkem in na Nemškem, ne pa tako na Ogorskem, kjer se pojavljajo zmirom novi slučajji.

— **Gozdarska šola v Idriji,** katera se je založila vsled ukaza c. kr. ministerstva, otvorila se je s 1. oktobrom t. l. Ta šola zasnovana je po istem načinu kakor gospodarski šoli v Hallu na Tirolskem in v Gusswerku na Štirschem.

— **Ustanove.** Pri cesar Franc Jožefovi ustanovi, ustanovljeni povodom 40letnice vladanja Nj. Veličanstva za uboge sirote postojinskega okraja je za l. 1892 razpisanih šest mest po 30 gld. Prošnje vložiti je do 1. novembra pri c. kr. okr. glavarstvu v Postojini.

— **Delitev premij za govejo živino.** Visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo in sl. deželni odbor kranjski sta na

predlog e kr. kmetijske družbe kranjske blagovolila dovoliti, da se napravijo delitve premij za govejo živino, in sicer v Novem Mestu dné 25. oktobra za okrajno glavarstvo novomeško, v Kočevju dné 27. oktobra za okrajno glavarstvo kočevsko in v Ilirski Bistrici dné 31. oktobra za okr. glavarstvo postojnsko, ter sta v ta namen dovolila potrebni denar. Namen razstavi in delitvi premij je: a) Da se živinorejci teh okrajev s primerjanjem goved izpodbudijo za napredek živinoreje in o njej pouče; b) da se vidi vspeh, ki se je zlasti z deželno in državno podporo dosihdob dosegel pri reji naše domače goveje živine. 1. Pravice do premij imajo vsi živinorejci dotičnega okrajnega glavarstva. 2. Do 10. ure dopoldne mora vsa živina biti na mestu razstave, in sicer posebe junci, posebe telice in posebe krave privezane za ograjo. Vsak lastnik mora sam skrbeti, da ima njegova živina hlapca ali deklo, ki jej streže. 3. Živina, katera hoče biti deležna premije, mora najmanj že pol leta biti lastnina tistega gospodarja, ki jo razstavi. To mora razstavnik dokazati s spričevalom svojega županstva. 4. Možje, kateri bodo sodili o premovanju živine, izberó se po dotičnem predpisniku e. kr. ministerstva za kmetijstvo in se morajo ravnati po predpisih, za to določenih. 5. Kdor je premijo dobil, mora se s posebnim pismom zavzeti, da bode izpolnil vse, kar vелеva imenovani ministerski predpisnik, ter da bode obdarovano govedo najmanj eno leto obdržal za pleme. 6. V razstavo se pripuščajo: junci (biki), ki so pol do tri leta stari, breje telice, ki so najmanj dve leti stare, molzne krave, ki so imele eno, dve, tri, štiri ali k večjemu pet telet. Goveda sme biti izvirnega marijedvorskega, muriškega, beljansko-pingavskega plemena in pa domača živina, mešana z zgoraj imenovanimi 3 rodovi ali pa tudi z drugimi plemenitimi rodovi, ali pa tudi čisto domača živina. 7. Za lepo živino so določene za vsak okraj naslednje premije: I. Za biki 5 premij, in sicer ena za 25, ena za 20 in tri po 10 gld. II. Za krave 4 premije, in sicer ena za 20 in tri po 10 gld. III. Za breje telice 5 premij, in sicer ena za 20 in štiri po 10 gld. Posestnikom, ki bodo pripeljali k premovanju v vseh oddelkih najlepšo goved, sme presojevalni odbor prisoditi vrhu gorenjih premij tudi priznan-ko diplomu za umno živinorejo in v posebnem slučaju izvenredno posebno premijo — Povodom premovanja v Novem Mestu dne 25. oktobra priredi ondotna kmetijska podružnica, kakor smo že poročali veliko srečkanje. Dobitki obstoje iz raznovrstnega kmetijskega orodja in strojev. Glavni dobitek je stroj za čiščenje žita (75 gld.) Srečka velja 10 kr.

— Laško, nemški in slovenski pogovori je naslov knjigi, katera je vže v četrtm natisu pri J. Paternolli-ju v Gorici izšla. Cena knjigi je 1 gld. — Ker žive v naših južnih deželah Avstrije prebivalci teh narodnosti skupaj, mora

vsak'o želeti, da se kolikor mogoče med seboj razume, in v ta namen bo knjiga marsikomu dobro došla.

— Knjiga Zgodbe sv. pisma za nižje razrede ljudskih šol s 47 podobami, nemški spisal Dr. Friderik J. Knecht, poslovenil Ivan Skuhala, dekan v Ljutomeru, je vže v tretjem natisu izšla. Knjiga je prav lična z lepimi podobami in stane broš. 20 kr., trdo vezana 26 kr.

Listnica vredništva.

Gosp. A. V v K. Ključi iz aluminija res niso tako trdni, kot železni, a vsaj se tudi železnemu perut rada odloži, ako ga skušamo siloma zasukati. Skrbite, da bo Vaša ključavnica gladko in rada tekla, potem se pa ni bati, da bi se ključu iz aluminija odlomila perut (brada!)

Vincenc Čamernik kamnosek

v Ljubljani, Parne ulice h. št. 9
se najljubdeje priporoča prečastiti duhovščini v izvršitev naročil vsakovrstnega

**cerkvenega umetnega kamnoseškega
dela**

kakor **altarjev, obhajilnih miz** itd., slav. občinstvu pa svojo bogato zalogo **najraznovrstnejših, po najnovjših obrisih prav lično in iz različnih vrst marmorjev izdelanih**

nagrobnih spomenikov.

Preskrbi kompletne **družbinske rakve** na vže kupljenem svetu na tukajšnjem pokopališču.

Vse na tukajšnjem pokopališču stoječe in pri njem zgotovljene spomenike, kateri se vsled nedovoljno zidanega temelja nagibajo, **popravlja brezplačno dvakrat na leto** in sicer spomladi in pred Vsemi Svetimi.

Tudi p. n. **stavbenim podjetnikom** se priporoča za vsakovrstna (9—5)

stavbinska dela

katera **fino, trpežno in ceno** izvrši.

Velika 50 krajcerna loterija.

Glavni dobitek (10—8)

75.000

goldinarjev

Srečke po 50 kr. priporoča: J. C. MAYER, Ljubljana.